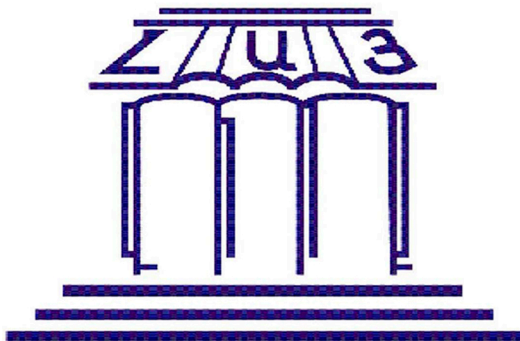

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Մտեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

**This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.**

Դու կարող ես.

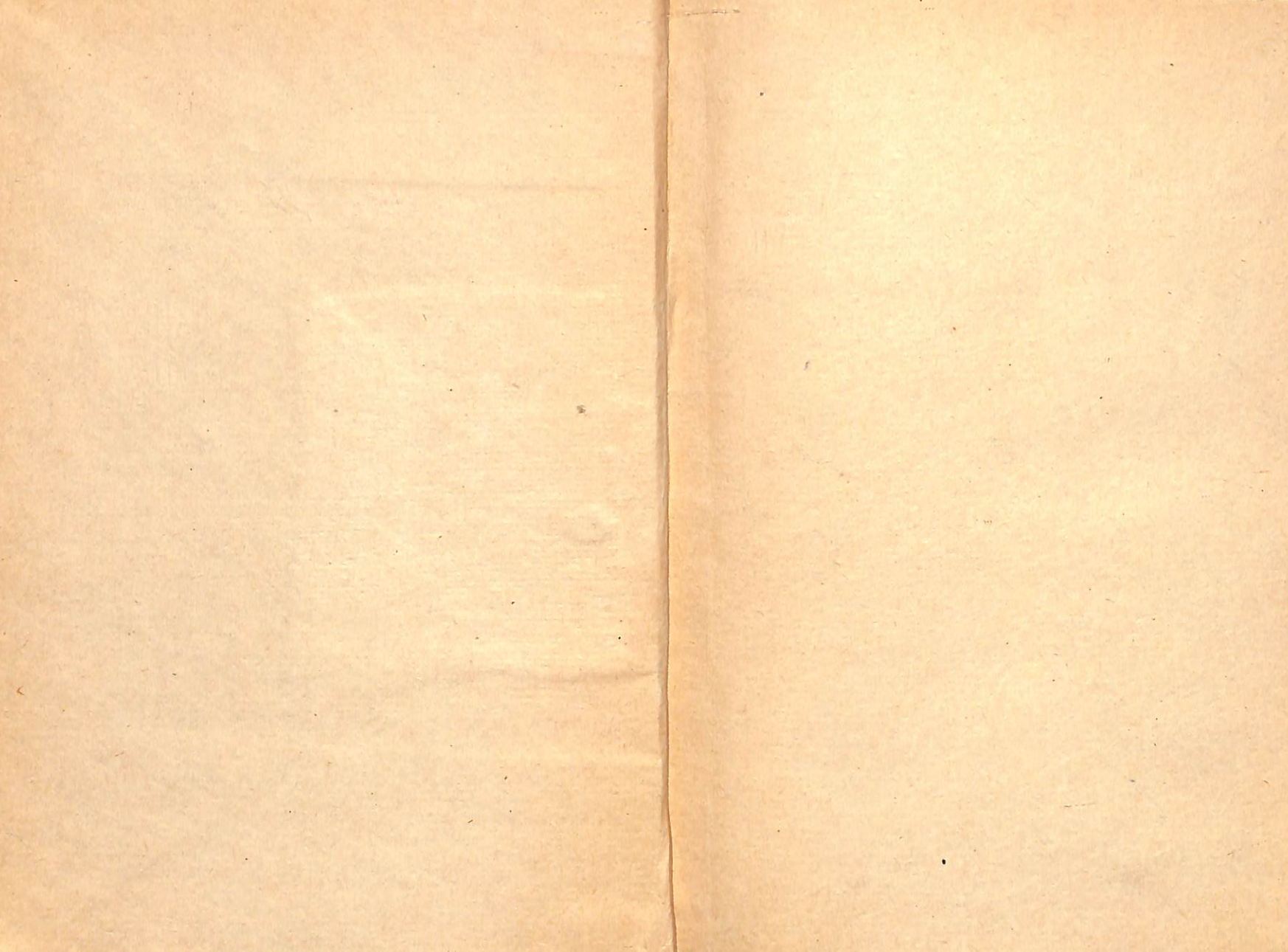
պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

147
N-54

ՊՕՂՈՍ ՐԷՍՈՒԼԸՆ ՀԵՄՇԻՐԷ
ԶԱՏԷՍԻ

ՀԱԳԻԳԻ ԽՐԶՄԷԹ ԷՕՄՐԻԻ

ԵՆՈՎՔ Ե. ՀԱՏԻՏԵԱՆ

ՊԷՅՐՈՒԹ
ՏՊԱՐԱՆ ՏԷՐ ԹՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ
1926

2 004

ՊՕՂՈՍ ԲԵՍՈՒԼԸՆ ՀԵՄԺԻՐԷ
ԶԱՏԵՍԻ

ՀԱԳԻԳԻ ԽԸԶՄԷԹ ԷՕՄՐԻԻ

ԵՆՈՎԲ Յ. ՀԱՏԻՏԵԱՆ

ՊԷՅՐՈՒԹ
ՏՊԱՐԱՆ ՏԷՐ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ

1926

430-42

(488)

ՊՕՂՈՍ ԲԵՍՈՒԼԸՆ ՀԵՄՇԻՐԷ ԶԱՏԵՍԻ

ՀԱԳԻԳԻ ԽԸՉՄԷԹ ԷՕՄԲԻԻ

Ամմա Պօղոսըն հեմեիբե գասեսի պու հիլեյի իեիբ-մեհլե, վարբայ գալ'այա կիրեհեհ Պօղոսա խապեբ վե-սի: Պօղոս սախի եիւզ պաւըլաւըն պիրինի եանընա չաղըրբայ՝ Պու հիվանը պին պաւըլա կեօթիւր, գիրա անա պիր իճասեսի վար քըր՝ սեհի:

"Ամալ 23. 16, 17,,

Պօղոս Բէսուլ կիրիկիատա վազը Թարսուստա տօ-դուպ իպթիտաի Թալիմինի Թարսուստա ալմըշ վե իք-մալը Թահսիլ իչուն Երուսաղէմէ կելեբէք Գամաղիէլին ալաղլարընտա փերվերտէ օլմուշ իտի: Ինթիմալէն պու միւնասիպէթլէ պիւթիւն ֆամիլեաւը եա աղասընտան պաղըսը Երուսաղէմէ կելեբէք օրատա իսքեան էյլէտի-լէր: Պօղոսըն հեմշիբէսի Երուսաղէմէ պիր քիմսէ իլէ Թէէհիւլ էյլէմիշ օլուպ՝ Պօղոսուն մահպուեթիլթի զէմանընտա կէնճ պիր օղու վար իտի:

Պու ֆամիլիանըն խրիսթիյանլըղը գապուլ էյլէտի-յինէ տայիր մուայլէն մալիւմաթըմըզ եօզ տըր: Լա-քին Պօղոսըն բէսալէլէրինի միւթալա՝ա էթտիյիմիզ-տէ անըն աղրապաւընտան չաղարընըն խրիսթիյանլը-ղը գապուլ էյլէտիքլէրի փէք աշիքեար կեօրիւնիւյօր:

39409-67

Բամաստա Պողոսըն Տինի Մէսիհի զապուլ էթ-
միշ աշնի վազըթտա պէշարէթ իշին մահպուս՝ րէսուլ-
լար արասընտա միւթէպէր ազրապասը պուլունմագ-
տա իտի:

Պաղըսը քէնտինտէն էվլէլ վէ պաղըսը քէնտինտէն
սօնրա Քրիստոսա կէլմիշէր իտի: «Ազրապամտան վէ
հապս րէֆիզէրի՝ օլուպ, րէսուլէր արասընտա միւ-
թէպէր, վէ հէմտէ պէնտէն էվլէլ Քրիստոստա պու-
լունան Անդրոնիկոս վէ Յունիայա սէլամ էտինիզ»: Բօմ. 16. 7: «Ազրապամտան օլան Հերովդիայա սէ-
լամ էտինիզ»: Բօմ. 16. 11: Փիլիպպէ Սէլանիկ վէ
Կորնթոստա տախի միւմին ազրապասը պուլունմագտա
իտի, «Ազրապասընտան օլան Դուկիոս, վէ Յասոն վէ
Սոսիպատրոս սիզէ սէլամ էտէրէր»: Բօմ. 16. 21:
Ձիրա պիրատէրէրիմ, թէն ճիհէթիլէ ազրապամըն
հէրինէ պէն քէնտիմ Քրիստոստան մահրում օլայըմ՝
տէյու արզու էտէր իտիմ: Բօմ. 9. 2:

Ինթիմալէն Պողոսըն հէմշիրէսի ֆա-
միլեասը տախի պունլարըն արասընտա պուլունմագ-
տա իտի, Պողոսըն հէմշիրէ զատէսինին րուհը, մու-
ամէյէսի վէ Եհնուտիլէրէ օլան վազիյէթի տախի պու-
լուսուսու թաստըզ էտիյօր:

Ինթէ պիր ճիվան, Եհնուտիլէր անը խաին՝ խրիս-
թիյան տիւնեասը իսէ անը հագիգի պիր վաթանիէր-
վէր թէսմէյէ էտիյօր: Ազըւը վէ զիյրէք պիր կէնճ,
կիզլի օլան պիր փլանը անլայապիլտի:

Ֆէտաքեար պիր կէնճ գըրզ քիշիտէն զիյատէ պիր
Եհնուտի չէթէ կիրուհը Պողոսըն էօլտիլըմէյինճէ պիր
շէյ հէյիպ իշմէյէճէյիզ տէյու իթթիֆազ էտէրէք քէն-
տիլէրինի լանէթ ալթընա դօմուշ, վէ պու պապտէ պաշ

քեհանլէր վէ իլթիյարլար իլէ պիր անլայըշա կէլ-
միշ իքէն՝ պու ճիվան պիր հօլ իլէ թէրթիպի անլա-
տը, վէ պու սըրրը մէյտանա չըզարմազ քէնտիսի ի-
չուն հայաթ մէմաթ մէսէլէսի իքէն, քէնտի հայա-
թընը մոթալթարայա գօյարազ, վազա՛յը էվլէլ Պօ-
ղոսա վէ սօնրա պին պաշըյա խապէր վէլտի:

Ինթէ միլլէթփէրվէրլիք իչուն իքի նիւմիւնէ.
պիր թաղըմ քիմսէլէր վաթան վէ տին խաինի տէյու.
Պողոսըն էօլտիլըմէյէ դաստ էտիյօրլար, պիր պաշգասը
տախի վաթան վէ տին մուհիպպի տէյու Պողոսը
զութուրմաղա չալըշըյօր: Պիրի միլլէթէ խըզմէթ
իչուն կիզլի պիր փլան վէ գարար թէրթիպ էտիյօր,
օլ պիրի օլ փլանը մէյտանա չըզարմաղա ճէնտ էտիյօր,
չիմտիյէ գատար տիւնեատա պու իքի թաղըմ վէ պու
իքի էֆքեար պուլունմուշ տըր, պիրինին մուգատ-
տէս տէտիյինէ, օլ պիրի նափաք, պիրինին նափաք
տէտիյինէ օլ պիրի մուգատտէս, պիրինին տօղրու տէ-
տիյինէ օլ պիրի հանլըշ, պիրինին հանլըշ տէտիյի-
նէ օլ պիրի տօղրու տէյու հիւքմ վէրմիշ:

Պիրինին վաթանա խըզմէթ թէսմիյէ էթտիյինէ,
օլ պիրի խըյանէթ տէմիշտիր: «Վա՛յ քէօթիւյէ էյի,
վէ էյիյէ քէօթիւ տէյէնլէրէ, վէ զուլմէթի նուր, վէ
նուրու զուլմէթ հէրինէ գօյանլարա. աճըյը թաթլը
վէ թաթլըյը աճը հէրինէ գօյանլարա: Ես. 5. 20:

Նէ՞ տիր պուլունուն սէպէպի. նօղթաի՛նազար վէ
միյար ֆարզը տըր. «պունլարըն էթտին վէ պէն սիւ-
քիւթ էթտիլմտէն պէնի աշնիլէ քէնտին կիպի զանն
էթտին»: Մէզ. 50 21:

Էֆէնտիմիլ տախի ատէմէրին պու անվալը
րուհիյէսինի պիլտիյինտէն աշըզճա սէօյլէ-

յօր, «Սիդի հէր գաթլ էտէն քիմսէ Ալլահա իպատէթ արզ էտիյօրըմ զանն էտէճէյի վազըթ կէլիր», գաթլ էթմէք . . . վէ Ալլահա իպատէթ էթմէք . . . : Դաթլ էթմէյէսին տէյու էմր վէրէն Ալլահա, գաթլ էթմէյի՝ իպատէթ ատա էթմէք: Լաքին Յիսուս պիրազ սօնրա սէպէպինի պէյան էտիյօր: Նի՛չիւն 'գաթլ էտէն՝ Ալլահա իպատէթ էտիյօրըմ զանն էտէճէք. «չիւնքի պու չէյլէրի Փէտէրի վէ Պէնի թանրմատըզլարը իչիւն էտէճէքլէր»: Պիր վազըթ Փափափի քիլիսա փրօթէսթանլարը շէրիֆ իսթինթազ մահքէմէսինէ չէքտիյինտէ, վէ էնլաի նէվ իշքէնճէ վէ էլէմ վէրտիյինտէ, տինէ վէ վաթանա խըզմէթ էտիյօրում զաննընտա իտի, այնի վազըթտա փրօթէսթանլար անլէրի տին վէ վաթան մուհիպպի վէ շէհիտ թէսմիյէ էտիյօրլար իտի:

Սալանարօլա տին վէ վաթան խաինի տէյու իհրազ էտիլտի, պատէհու քիլիսա անա Ազիզ Սալանարօլա իւնվանընը վէրտի: Ճօն Հուս խաին տէյու աթէշտէ եազըլտը, պատէհու անըն քիւլլէրի իւզէրինտէն վաթանը խէլաս էտէն քիլիսալար մէյտանա կէլտի. պու կիւն Պոհէմիա անը հիւրմէթլէթէզքեար էթմէքտէտիր:

Բահիպ Մարթին Լուտէր Փափա թարաֆընտան աֆօրօզ էտիլիպ, էօլիւմէ հիւքմ օլունտու, պու կիւն փրօթէսթան տիւնեասը տինի վէ հիւքիւմէթի իչուն անա միննէթտար տըր: Լաթիմէր աթէշէ եազըլտը, զու կիւն ինկիլթէրատա անըն քիւլլէրի իւզէրինէ սանէմ րէքզ օլունմուշ տըր:

Պա՛գ, վաթանտաշլարը թարաֆընտան խաին թէսմիյէ օլունան Պօղոսըն հէմչիրէզատէսի ճիվանէ, անճազ 20—25 հաշընտա վաթանա վէ տիւնեայա նէ ազիմ

խըզմէթլէրտէ պուլունտու: Պու ճիվանըն իսմի մալիւմ օլմայըպ եափտըզը խըզմէթի իւն քիթապ անճազ զիքը էտիպ կէչիյօր. Լաքին նէթիճէսի միւթալա՛ա օլունտըղընտա նէ աճայիպ վէ ազիմ իչլէր կէօրմիւշտիր

1.— Պու ճիվան Պօղոսը վանեթանէ պիր Կօլիւմսէն վէ Կոմրիւնիւն գաւանըզ պիր սահիֆէ իլէ խիթամ պուլմասընսա անը գուրքարմը սր: Պիթթապի Պօղոս էօլէճէք իտի, Լաքին նէ ճինս էօլիւմ իլէ, եաթազտա խասթա գալարազ էօլմէք վար, գուրչուլ վէ պալթա իլէ էօլմէք վար, չօզ աղըր հիսս էթմէյէրէք գաթլ էտիլմէք վար, վահչի վէ գուտուրմուշ պիր չէթէ կիրուհինտէն հիւճիւմէ կիրիֆթար օլուպ, փարչա փարչա էտիլէրէք էօլմէք վար տըր: Խայալ էթ Պօղոս կիւճէլէյին միլլէթ մէճիսինէ կէօթիւրիւլիւյօր, գըրգտան զիյատէ Պօղոսըն գանընա սուսամըշ գուտուրղան քիմսէլէր անա հիւճմ էտիյօրլար: Պօղոս օլ չէթէ կիրուհինըն արասընտա հէր սանիյէ էօլիւմ էզիյէթի վէ աղըրլարը իչինտէ: Պու ճիվան խապէր վէրմէզսէ լտի, Պօղոսըն պէօյէ տիւլուզ պիր Նիհայլ թի օլաճա լտի:

Պաշգա պիր Նօգթատան տախի ազիմ խըզմէթի օլմուշ տըր: Պօղոս Մակեդոնիա վէ Ախայիա քիլիւալարընտան ալմըշ օլտուղու մուհապպէթ իանէսինի, երուսաղէմտէ պուլունան խրիսթիյանլարա կէօթիւրմէքտէ իքէն Տիւրոս վէ Գայսէրիյէտէ Րուհըն վասըթասըլլէ երուսաղէմէ չըգմամասը քէնտինէ պէյան օլունտու: Լաքին Պօղոս գանմայարազ երուսաղէմէ ազիմէթ էյլէտի. օրատա խրիսթիյանլարըն նասիհաթընա ուշարազ գուրպան թալէպ էտէն պիր նէզրի իթայա րազի օլտու:

Դալաթիալըլար վէ Րօմալըլար րէսալէսինտէ խէ-

լասըն շէրիաթ ամէլլէրիյէ օլմայըպ ինալէթ իլէ օլտըզընը պահա էտէն, կիւնահլար իչուէն եալընըզ Յիսուսըն գուրպահընը դապուլ էտիպ, պու հազիգաթլար իչուէն միւսահատէ էտէն, վէ հայաթընը թէհլիքէյէ գոյան Պօղոս, պու միւնասիպէթլէ վազ էթտիյի պէշարէթին հազիգաթլարընը ֆէտա էթմէք թէհլիքէս սինտէ պուլունտու:

Պիր միւտտէթ իչուէն սիմասը դարարըպ էթրաֆընը գուլմէթ գափլատը իսէտէ, գուրպանը թադտիմ էթմէզտէն թութուլուպ հապս էտիլտի:

Ալէյնիստէ օլան պու ֆիթնէ իճրա օլունսա խի, պու գահրէմանըն էօմրլէ գարանլըզ պիր սահիֆէ իլէ էնճամա կէլէճէք խի: Լաքին պազ Պօղոսըն էօմրիւսին սօն սահիֆէլէրինէ:

Ֆիլվազը պէն Յիսուս Քրիստոս Բապպըմը պիւմէնին ֆազիլէթի իչուէն, հէր շէյի զայ էթմիշ օլուպ, անլէրի հիշ հիւքմիւնտէ սայարըմ, թաքի Քրիստոսը գազանըպ շէրիաթտա օլան քէնտի սալահըմա տէյիլ, անճազ Քրիստոսա օլան իման թարիդիլլէ, Ալլահ թաւրաֆընտան օլան սալահա մալիք օլայըմ»: Փիլ. 3. 8, 9:

Պանա եաշամազ Քրիստոս, վէ էօլմէք քեար տըր: Փիլ. 1. 21: «Պանա գուլլէթ վէրէն Քրիստոս իլէ հէր շէյէ միւլթէսիբիմ» Փիլ. 4. 13: «Զիւրա պէն արթըզ պէն գուրպան կիպի թադտիմ օլունմազ իւզրէ օլուպ ինթիգալըմըն վազթը կէլմիշ տիր. էյի ճիհատը պիթիլտիմ. սէֆէրի թէմամ էտիպ իմանը հըվզ էթտիմ, արթըզ պէնիմ իչուէն սալահ թաճը հազըր տըր»: Բ. Տիմ. 4. 6. 7, 8:

2.— Պօղոս գուրքուլմասըյա պիր գաշ սէնէ զիյասէ իննվլին վազընա Ֆուսսաթ պուլսու:

Երուսաղէմտէն պաշլայարազ, Ասիա, Մակեդոնիա, Եռեսանիսթան վէ հաթթա Լիւրիկիյէ դատար պէշարէթի թէպչիր էյլէմիշ խի. Բօմայա կիթմէք արզուէթմիշ խի իսէտէ, տէֆաթլէ մէն օլընտը: Պու վազա'տտան սօնրա տըր քի Պօղոս 200 փիյատէ 70 սուվարի, վէ 200 մըզըրազըն ասքէր իլէ եօլա չըգարըլըպ Գայսէրիյէտէ Փէլիքս վալիյէ թէսլիմ էտիլտի: Իքի սէնէ մահպէստէ գալըպ, ինճիլի թէպչիր էթմէյէ ֆուրսաթ պուլտու. հաթթա վալի Փէլիքս ղէվճէսի Դրուսիդա իլէ պէրապէր Պօղոսը չազըրըպ անը Քրիստոսա օլան իման խստուսընտա տիւնլէր խի: Բօմայա կիտէրքէն կէմիտէ օլանլարա վազ էտիպ 279 քիշինին ֆուրթուհատան գուրթուլըպ սալիմէն դարալա չըգմասընա վասըթա օլտու: Բօմատա տիւնեանըն փայլթախաղընտա պիրիսանէ իսթիճար էտիպ օրատա իքի սէնէ գալտը: Հէր նէ դատար եանընտա նէվպէթ իլէ պիր ասքէր մուհաֆըզ հալընտա պուլունտույօր խի իսէտէ Պօղոս իչուէն Քէլամըն վազը սէրպէսթ խի. Պօղոս ըէսուլ տալիմա եանընտա նէվպէթ իլէ թէպտիլ օլան ասքէրլէրէ, Գայսէրին սէրայընտան օլանլարա վէ Բօմատա պուլունտուպ եանընա կէլիպ կիտէն եէհուտի վէ թաիֆէլէրէ Քէլամը սէրպէսթճէ թէպչիր էտէր խի: Գայսէրին սէրայընտան օլանլարտան պազըսը Քրիստոսա իման էթտիլէր. «Պախուսուս Գայսէրին սէրայընտա օլանլար սիղէ սէլամ էտէր» Փիլ. 4. 23: Ինթիմսլէն Պօղոս մահպէստէն չըգաղըտան սօնրա Սպանիայա վէ Էվրօփանըն սաիր մահէլլէրինէ Պրիթանիայա տախի կիտիպ պէշարէթի թէպչիր էյլէտի: Բօմ. 15 28:

3.— Պու վագաւասան սօնրա Պողոս Բեսուլ սեփիզ բեսալէ անհա եագսը:

Լաքին էն մուհիմ բէսալէլէր. տէօրտիւ շախալարա, տէօրտիւ իսէ Բիլիսալարա խիթապէն եազըլմըշ տըր: Շախալարա օլան՝ Փիլիմոնա, Տիտոսա, Տիմոթէոսա Ա. վէ Բ.: Բիլիսալարա օլան՝ Եփեսոսլըլարա, Փիլիպպէլիլէրէ, Գօլօսսիլէրէ վէ Լուսպիկէլիլէրէ տիր, վէ պու սօն բէսալէ զայպ օլմուշ տըր:

Պու բէսալէլէր խուսուսա քիլիսալարա օլան բէսալէլէր եազըլմըշ օլմազսալար խտի, քիլիսա պէօյիւք պիր խաղինէ զայպ էթմիշ օլաճագ խտի: Պողոս պաշգա չօզ ուզուն վէ գըլմէթիլի բէսալէլէր եազաը, լաքին պունլարտա օլան սէրպէթ, զանիլիք վէ տէրինիք, օլ պիրլէր իլէ բուպար օլունմազ:

Պողոս Բէսուլըն էօմրիւնին սօն 5—6 սէնէլիք չէյ-խուսէթ գէմանընտա, մահպուսիյէթ թէճրիւպէլէրի, էօլիւմ իլէ հայաթ արասընտա կէչիրտիյի մուզայագալը գէմանլար անըն սաչընը աղարթաը. զահիրի առէմինի իփրանաըրտը. լաքին պաթընի առէմի կիւնտէն կիւնէ եէնիլէնտի, ճէլալտէն ճէլալէ թէպտիլ օլտու. գալպի Բապպըն հուզուրընտա գլյատէ գըրըբպ, օրատան գըլմէթիլ խաղինէլէր աչըլմազա, վէ ինճուլէր սաչըլմազա պաչլատը:

Սէվկիւլիւսի իլէ էօյլէ սամիմի պիր ալագայա կիրտի քի անըն իչիւն հէր չէյի զայ էթմէք հաթթա գուրպան օլունմազ փէք գօլայ խտի:

«Էյի ճիհատը պիթիրտիմ, սէֆլրի թէմամ Լոկպ, իմանը հըվզ էթտիմ, արթըգ պէնիմ իչուն սալան թաճը հազըրտըր» . իշթէ պու բէսալէլէր պու վագթըն մէյ-վէսի տիր: Պողոս Բէսուլըն Բրիստոս լիլէ տէրունի ա-

լագասընը վէ բուհանիճէ թէճրիւպէլի զաթիլէսինի պիղէ թագաիմ էտիյօրլար. օգու անլէրի վէ պագ. բուհանի հայաթտա նէ եիւքսէքլիք վէ նէ տէրինիք, նէ էնիլիք վէ նէ ուզունլուգ վար տըր:

Գապա էլլէր ըսթըրիտա գապուղունա տօղունա տուղլարընտա՝ փարմաղլար արասընտան ինճուլէր տիւշտիլիւ կիպի, կիւլ սըզըլտըղընտա բահիասը էթրաֆա սաչըլտըղը կիպի, Պողոս թէճրիւպէ վէ մուզայագալար իլէ թէմասա կէլտիքճէ՝ խարիճտէն սըզըլտըղճա, գալպինին ճէվհէր, ինճու վէ բահեալարընը խարիճէ վէրմէքտէ խտի: Իշթէ պու բէսալէլէր անըն գալպինտէն տէօքիւլէն ինճուլէր, վէ հէր թարաֆա սաչըլան խօշ բահիալար տըր:

Օգու Փիլիմոնա օլան բէսալէլի, օրատա իխթիյար Պողոստա նէ աճայիպ չէֆգաթ, մուհապպէթ լէթաֆէթ, նէզաքէթ, վէ փէտէրանէ պիր բուհ իզհար օլունույօր: Օգու Եփեսոսլըլարա օլան բէսալէլի, անտէ նէ եիւքսէք տալէթիմիզ վար, սէմալիյաթա չըզըպ՝ Բրիստոս իլէ միրաստաշ օլարագ հէփ բուհանի պէրէքէթլէրէ նայիլ օլույօրուզ: Օգու Փիլիպպէլիլէրէ օլան բէսալէլի, նէ աճայիպ սուրէթտէ քիլիսայա մուհապպէթինի թագաիմ վէ Բրիստոստա օլան թէվաղունըն տէրինիլիյինի վէ գըլամէթին գուվլէթինի, Յիսուսը պիլմէքլիք ֆաղիլէթի իչիւն հէր չէյի հիչ սայմազըղը պէյան էթտիքտէն սօնրա պիւթիւն քիլիսայը տաիմա մէսրուր օլմազըղա տալէթ էտիյօր:

Օգու Գօլօսսիլէրէ օլան բէսալէլի, Յիսուս նէ աճիպ սուրէթտէ բէսմ օլունույօր, պիւթիւն քեայինաթըն պաչը, քիլիսանըն բէիսի, ճիւմլէ գուվլէթլէրին միւտիւրի, հիքմէթ վէ իլմին ճիւմլէ խաղինէ-

լէրինին մէնպար, սուլ՝ էտիճիմիդ հայաթըմըզ ճէլալ վէ իզզէթիմիդ:

4.— Պօղոս պու միւսսէքսէ մահրէմ souplur գազա- նըպ անլէրի Բապպըն իւր իշիւն հազրբլամաղա Գուր- սաք պուլսու: Պօղոսըն էմէքտաշլարընտան պազըսը պէ- րապէր հապս էտիլտի. պազըսը տախի անը եալընըզ պը- րազմագ իսթէմէյիպ պէրապէր մահպէստէ գալտը. պա- զըլարը տախի քիլիսալէր թարաֆընտան Պօղոսա մուալէնէթ էթմէք իշիւն կէօնտէրիմիշ իտի: Պու քիմսէլէր հէմ Պօղոսա խըզմէթ էթտիլէր, հէմտէ ան- տէն թալիմ օլուպ քէսպի գուլվիլէթ էթտիլէր: Պօղո- սըն իսթիճար էյլէտիյի խանէ պիր թէճէմմիւ մահալը օլմուշ իտի: Պուրատա անըն սատըզ րէֆիլլէրի՝ թէ- ճէմմիւ էյլէյիպ Պօղոսա թազլիյէ Գ վէրմէքտէ, Բոմատա վէ սաիր մահալարտա պէշարէթին ինթիշար պուլ- մասը իշուն միւզաքէրէ էթմէքտէ իտիլէր. այնի վա- գըլթու էթրաֆ քիլիսալարտան Պօղոսա ճէսարէթ վէր մէք իւզրէ իրապ օլունան մուրախսալարըն րա- վօրլարընը տինլէմէքտէ իտիլէր, վէ խարիճի քիլի- սալարըն ինթիյաճաթընա խըզմէթ էթմէք իւզրէ լազըմ օլան քիմսէլէր Պօղոս թարաֆընտան կէօնտէ- րիլմէքտէ իտի. պուսլարտան պազըսը աթիտէքիլէրտիր,

Տիւքիկոս— Պու քիմսէ ինթիմալէն Եփեսոս թա- րաաֆընտան օլուպ մահպէստէ Պօղոս իլէ պէրապէր պուլունույօր իտի: Պօղոս մէրզումը Եփեսոս վէ Գօլոսսի քիլիսալարընա կէօնտէրտի քի հէմ քիլիսալարա օլան րէսալէլէրի կէօթիւրսիւն հէմ տախի շախսէն պու քի- լիսալարըն ահլալըն անլսըզ անլէրէ թէսէլի վէրսին:

Ոճեսիմոս. — Գօլոսսի քիլիսալարտան Բապպ- տա էմէքտաշ Փիլիմոնըն գուլը իտի: Ոնեսիմոս էֆէն- տիսի Փիլիմոնա պիր հազըզըզտա պուլունումուշ

ազէսին խըրսըզլամըշ օլտուզը սէպէպտէն էֆէնտիսի- նին խանէսինի պըրազարազ ֆիրար էյլէյիպ Բոմայա վասըլ օլմուշ իտի: Պօղոս հազընտա իշիթմիշ օլտու- զընտան Պօղոսը կէօրմէք իշուն մահպէսէ կիտիպ օրա- տա անըն քէլամ վէ էօմրինտէն միւթէէսսիր օլարազ Գրիստոսա կէլմիշ իտի. վէ անա խըզմէթ էտիյօր իտի: Անըն իշիւն Պօղոս տէյօր «մահպուսիյէթիմտէ թէվլիտ էյլէտիյիմ օղլում Ոնեսիմոս» պէնիմ ճէյլէրիմ:

Հէր նէ գատար խըտմէթ իշիւն Պօղոսա ֆաի- տէլի իսէտէ, անը էֆէնտիսինէ իտէ էթմէք Պօղոսա միւնասիպ կէօրիւնտիւ. պու սէպէպտէն անը Տիւքիկոս իլէ, Փիլիմոնա տախի շախսի պիր մէքթուպ եազարազ, Գօլոսսիյէ կէօնտէրտի:

Եպափրոդիսոս— Փիլիպպէ քիլիսասը Պօղոսըն ին- թիյաճաթընա եարտըմ էթմէք իւզրէ պիր մըզտար ազէ վէ հէտիյէլէր ճէմ էտէրէք պուսը արալարընտա Պօղոսա էմէքտաշ վէ սիլահտաշ օլմուշ օլան Եփապ- րոդիսոս իլէ Բոմայա կէօնտէրտիլէր: Մէրզում նէֆսի- նի մուխաթարայա դօյարազ Պօղոսա խըտմէթ էյլէտի: Գրիստոսըն իշի իշիւն էօլիմ տէրէճէսինտէ խասթա օլտու իսէտէ իֆազաթ պուլտու. պու սէպէպտէն Պօ- զոսանը Փիլիպպէլիլէրէ օլան րէսալէ իլէ պէրապէր Փի- լիպպէյէ կէօնտէրտի:

Եպափրոս— Գօլոսսի քիլիսասընտան վէ Բապպըն սատըզ խըտմէթ ճիսի օլուպ Պօղոս իլէ պէրապէր մահ- պէստէ պուլունույօր իտի: Մահպէստէ Գօլոսսի քիլի- սասը իշուն տուատա ճէհտ էթմէքտէ վէ Գօլոսսիտէ Լուսղիկիտա. վէ Հերապօլիստէ օլանլար իշիւն չօզ զայրէթ չէքմէքտէ իտի:

Մարկոս— Բարնաբասըն Եկկէնի: Բարնաբաս իլէ

Պողոս Սուրիա վէ Կիլիկիա սէմթէրինտէ օլան քիլիսալարը զիյարէթ էթմէք իչուն չըգտըզարընտա, Մարկոսը պէրապէր ալժըչլար իտի. լաքին Մարկոս Պամիլիլիատան իլերի կիթմէք իսթէմէյիպ, Երուսաղէմէ ալտէթ էթմիշ իտի:

Իքինճի տէֆա Բարնաբաս Մարկոսը պէրապէր ալմագ իսթէտիյինտէ, Պողոս Պամիլիլիատա քէնտիլէր տէն այրըլըպ իշէ կիթմէյէն քիմսէյի պէրապէր ալմաղը միւնասիպ կէօրմէտիյինտէն՝ պիրիպիրինտէն այրըլըլար: Բարնաբաս Մարկոսը ալըպ կէմիյէ Գըպըլըսա կիթտի. Պատէհու Պողոս իլէ մահպէստէ պուլունուպ անս խըղմէթ էտէր իտի: Տիմոթէոսա չէօյլէ հաղըյօր «Մարկոսը ալըպ քէնտին իլէ պէրապէր կէթիւր. զիրա խըտմէթ իչուն պանա ֆաիտէլի տիր: Բ. Տիմ. 4. 11: Մարկոս ինճիլի պուլունն էսէրի տիր:

Ղուկաս— Ղուկաս պիր թապիպ օլուպ Պողոս անա Տրովադատա րասթ կէլտի: Ինթիմալէն Ղուկաս Փիլիպպէտէ օլան մուհաճիրլէրտէն օլուպ Պողոսը տալէթ էթմէք իչուն Տրովադապա կէլմիշ իտի: Պողոսը ալարագ Փիլիպպէյէ կէօթիւրտիւ:

Պողոսըն Երուսաղէմէ օլան սօն հօլճուլուղունտա թէքրար Փիլիպպէտէ անա րէֆիգ օլուպ պէրապէր Երուսաղէմէ կիթտիլէր վէ անտէն Պողոս թահթէլ հըֆղ Րօմայա կիտէր իքէն անըն իլէ պէրապէր կէմիյէ պիւնէրէք Րօմայա կիթտի: Մահպէստէ Պողոս իլէ պէրապէր պուլունույօր իտի. չօղլար անը թէրք էթտիլէր, ամմա Ղուկաս անըն հանընտա գալոր: «Եանըմ տա հալընըղ Ղուկաս պուլունուր: Բ. Տիմ. 4. 11, էօլիւմէգատար անա սատըղ րէֆիգ իտի. վէ ինթիմալէն Րօմատա պէրապէր գաթլ օլունտու. Պողոս պուլ թապիպին էօմրիւնէ չօղ թէէսիր էյլէմիշ իտի: 1900 սէ-

նէտէն պէրրու Բրիսթիան տիւնեասը վէ քիլիսա՝ Ղուկաս ինճիլինի վէ Ամալը Րուսուլը օղույարագ անըն պէրէքէթլէրինի կէօնէնմէքտէ տիր:

Տիմոթէոս.— Լիւսղրա չէհրինտէն Պողոսա էմէքտաշ. հագիգի հէքտիլ պիր քիմսէ. Պողոս Րապպտա անըն փէտէրի. Պողոս տալմա «Սէվկիլիւ օղլըմ» տէյի անա հաղըյօր: Րօմատա մահպէստէ պէրապէր: Րէսալէլէրին պաղըսընտա «Յիսուս Բրիստոսըն գուլլարը Պողոս վէ Տիմոթէոսա տէյէրէք պաշլայօր. Պողոս Տիմոթէոսը մահպէստէ թալիմ էյլէյիպ, անըն հայաթընա տէրին թէէսիր պրագտը:

Սա՛րիլէր Արիստարքոս, Յեսու, Տեմաս, Կրիսկէս, Տիտոս, վէ Ղայրի

Իշթէ Պողոս Րէսուլըն հէմշիրէգատէսի ճիվանըն միլլթինէ, տիւնեայա օլան ազիմ խըղմէթինին նէթիճէլէրի:

Պու կէնճին էօմրիւնտէն աթիտէքի պիր գաշ մուհիմ հագիգաթլար էօյրէնիյօրըղ: Ծու հալ ու քէյֆիյէթլէրտէ պիղիմ իչիւն փէք էլղէմ վէ ֆաիտէլի տիր: 1.— Հագիգի միլլէր փէրվէրիփ միլլէրին հալսօս սահա կենիւ մանասա սիւնեանըն՝ են եիւսեփ խայրընա խըղմէք երմեփ սիր:

Փաճի վէ տիւլուղ վազաալար իչինտէն կէչէր իքէն թէմաստա պուլունտըղըմըղ ատէմլէր արատընտա վաթան փէրլէրիք հաղընտա չօղ ֆարըլը վէ հէքտիկէրինէ մուլալիֆ էֆքեար մէվճուտ օլտուղունու միւշահէտէ էյլէտիք: Պիրինին վաթանփէրլէր տէտիյինէ. օլ պիրի իսա՛րն թէսմիյէ էտիյօր: Էօյլէ իսէ հագիգի վաթանփէրլէրիք նէ՞ տիր:

Էլլէլա, վաթան տէյէրէք նէ անլայօրըղ. սէնին

վաթանքն ներքե՞սի տիր:— Խանէն սէնին վաթանքն, չէհրին՝ սէնին վաթանքն, մէմլէքէթին՝ սէնին վաթանքն, տիւնեա սէնին վաթանքն տըր: Էօյլէ իսէ հազիւ գի վաթան փէրվէր. խանէսինին, չէհրինին, մէմլէքէթինին վէ տիւնեանքն էն եիւքսէք խայրընա խըզմէթ մէթ էտէն տիր:

Էն եիւքսէք խայր տէյէրէք նէ անլայօրըզ: Պիր ասքէր վաթանքնը դուրթարմագ իչիւն տիւնէնին դարչըսընա չըգար, վէ հայաթընը վաթանքնըն ուղըսնա գուրպան էտէր. պու վաթան փէրվէրլիք տիր, մէմլէքէթին խայրընա խըզմէթ էթմէք տիր: Պիր քիսմէ քէնտի մէմլէքէթինին խալի թօփրաղընը զէր վէ չէօլէ թէհաւվիւ էյլէմիշ արաղլի իմար էտէրէք, թօփրաղը մահաուլտար պիր հալէ վազ էտէր: Պու վաթանքն խայրընա խըզմէթ էթմէք տիր:

Շիրմէնտիֆէրլէր եաիտըրմագ, եօլճուլըղը թէսնիլ էյլէմէք, սէրվէթ մէնպալարընը չօղալթմագ, ամէլէ իչուն իշ ֆապրիզալարը թէտարիք էյլէմէք, սէնաաթը թէրվիճ էթմէք. էհալինին իսթիրահաթը վէ քէյֆի իչիւն պաղչէլէր վէ կիւզէրկեհանլար մէյտանա կէթիրմէք վաթանքն խայրընա խըզմէթ էթմէք տիր: Մէմլէքէթի թէմիզ հըֆզ էյլէմէք, պուռաչըզ վէ սարի խաթալըզլարըն սէպէպլէրինի գալտըրմագ. հըֆզը սընէթ իչիւն չարէլէր թաղտիմ էթմէք, խասթախանէլէր, մէլճախանէլէր վէ էյթամխանէլէր մէյտանա կէթիրմէք, մէմլէքէթին խայրընա խըզմէթ էթմէք տիր: Վաթանքն էվլատընը ճէհալէթտէն դուրթարմագ իչիւն. անլէրի թալիմէ չալըշմագ. թալիմու թէրպիյէ մէրքէզլէրինի չօղալթմագ մէքթէպ, Գօլճ վէ տարիւթինուհլար թէէսիտ էյլէմէք, ֆաիտէլի դազէ-

թալար նէյր էթմէք, մէմլէքէթին վէ տիւնեանքն եիւքսէք խայրընա խըզմէթ էթմէք տիր:

Իչկիլի մէն էթմէք. մէյխանէլէրի գափաթմագ ախլազը համիտէյի թէրվիճ պապընտա չիրքէթլէր վէ միւէսսէսէլէր թէչքիլի, վէ գրաաթխանէլէր թէէսիտ վաթանքն վէ տիւնեանքն եիւքսէք խայրընա խըզմէթ էթմէք տիր:

Լաքին պուռնլարըն ճիւմլէսինի իճրա էթմէք վաթանքն, տիւնեանքն էն եիւքսէք խայրընա խըզմէթ էթմէք տէյիլ տիր: Պուռնլար պիր խանէնին պիր չէհրին պիր մէմլէքէթին, վէ պիւթիւն տիւնեանքն խայրընա, հաթթա եիւքսէք խայրընա խըզմէթ էտէրլէր, լաքին էն եիւքսէք խայրընա խըզմէթ էտէմէզլէր:

Էօյլէ իսէ վաթանքն վէ տիւնեանքն էն եիւքսէք խայրընա խըզմէթ էթմէք նէ՞ տիր: Էն եիւքսէք խայր՝ Գրիստոստա իզհար օլունմուշ Ալլահտա միւմքին տիր: Ալլահ տիւնեանքն էն եիւքսէք խայրընա խըզմէթ էթմէք իւզրէ օղլու Յիսուս Գրիստոստա իզհար օլունտու:

Ալլահ տիւնեայր պու գատար սէվտի, քի էն եիւքսէք խայրընա խըզմէթ էթմէք իւզրէ Իպնի Վահիտիւնի վէրտի թաքի անա հէր իման էտէն հէլաք օլմաչըպ՝ անճագ էպէտի հայաթա (էն եիւքսէք խայրա)՝ մալիք օլա: Ալլահ քէնտի օղլունը տիւնեանքն հիւքմիւ իչիւն տէյիլ, անճագ տիւնեա անքն վասըթասըյլա էն եիւքսէք խայրա մալիք օլմասը իչիւն կէօնտէրտի: Անա իման էթմէյէն էն եիւքսէք խայրա մահրում տոր:

Էն եիւքսէք խայր՝ Րապպըմըզ Յիսուս Գրիստոստա

գապուլ էթմէտիւէր: Յիսուս եէհուտիւէրի էն եիւքսէք խայրա մալիք էթմէք իչիւն կէլմիշ իտի. տէյիլ անձազ անը բէտտ էթտիւէր. իլլա անը վաթան վէմիլլէթ խաինի տէյիլ խաչ էօլիւմիւնէ թէսլիւմ էթտիւէր: Հէր քիւմ անը գապուլ էթտի իսէ, անլէքէ էլլատուլա՝ օլմագլըղա (էն եիւքսէք խայրա մալիք օլմագլըղա) սէլահիյէթ վէրտի:

Գըրգ քիչիտէն զիյատէ եէհուտիւէր Պօղոսը մէյտանտան գալտըրմագլըղը թաամիւմ էթմէքլէ՝ վաթանը վէ տինի էն պէօյիւք պիր պէլատան գուրթարըյօրըզ տէյիլ տիւչիւնտիւէր: Պիլմէյօրլար իտի քի գաթլընա գաստ էթտիւէրի վէ պու ճիւլանըն գուրթարմաղա չալըչտըղը Պօղոս իտի քի՝ վաթանըն էն եիւքսէք խայրընա խըտմէթ էտիյօր իտի. պու ճիւլան պիլիյօր իտի քի վաթանը հագիգաթէն գուրթարան պու եէհուտիւէր տէյիլ իլլա տայըսը Պօղոս տըր. պու եէհուտիւէր վաթանըն էն պէօյիւք տիւլմէնիւէրի տիւլէր. չիւնքի վաթանըն էն եիւքսէք խայրընա խըզմէթ էտէն ատէմլէրի մէյտանտան գալտըրմաղա չալըչըյօրլար: Պօղոս իտի քի եէհուտի միլլէթիւնին էն եիւքսէք խայրը վէ խէլասը իչիւն կէճէ կիւնտիւզ կէօզ հաչը իլէ տուա էտէրէք ճէհտ էյլէմէքտէ իտի: Պէնիւմ գալպիմին արգուսըր Խարայէլ իչիւն Ալլահն հիյազըմ խէլաս պուլմալարը տըր՝ Բօմ, 10. 1: Պօղոստա միլլէթփէրվէրլիք տսհա կէնիշ մանատա զահիր օլմագտա իտի: Օ ճիւմլէ թաիֆէլէրին տախի նուրա վէ խէլասա կէլմէսի իչիւն գարա վէ տէրեայը տօլաչըպ վազ էթմէքտէ իտի: Օ պու սէպէպտէն մահպուտ օլտու, թաչլանտը, վէ հէր թէատտիւէ տիւչար օլտոււէլ նիհայէ ներոն իմիէրաթօրըն էմրվլէ Բօմատա զըն-

տանտա գաթլ էտիւտի:

Էօյլէ իսէ, հագիգի վաթանիւէրվէր քի՞մ տիր. պիւթիւն տիւնեանըն էն եիւքսէք խայրընա խըզմէթ էտէն վէ Ալլահն մէլէքիւթիւնիւ՝ ֆամիւեա, միլլէթ, վաթան վէ պիւթիւն տիւնեատա սապիթ զըլմաղա ճէհտ էտէն, հագիգի վաթանիւէրվէր օ տըր: Պիր էրմէնի իչիւն տախի, այնի հագիգաթ սահին տիր, էրմէնի միլլէթիւնին էն՝ եիւքսէք խայրընա խըտմէթ էտէն պիր էրմէնի. օ տըր հագիգի միլլէթ փէրվէր:

2.— Պու ճիւլանըն էօմրիւնտէն էօյրէնէճէյիմիզ ի քինճի տէրս պու տըր. Ալլահըն նազարընսա խըզմէթ Ֆարգը Եօզ քըր. Ալլահ գալպէ պագար:

Ալլահ խըզմէթին ճինս վէ նէվինէ պագմազ, իլլա օլ խըզմէթին արգասընտա օլան բուհա, գալպէ, մուճիպէ վէ սաիգայա պագար. գալպտէ, էւսստա ճիտտիյէթ վա՞ր մը: Խարիճտէ իշ չօզ վէ խըզմէթ փարլազ կէօրիւնէպիլիւր, լաքին տէրունտէ օլան հալ նէ՞ տիր, գալպ փսրլազ, փաք վէ ճիտտիմի: Պօղոս ինճիլ իչիւն մահպուտ, պու ճիւլան իսէ անը գուրթարմագ իչիւն, հայաթընը թէհիւքէյէ գօյարագ փլանը խապէր վէրիյօր, իքիսիտէ խըզմէթ. Ալլահն ինտինտէ խըզմէթ ֆարգը Եօզ. Ալլահ պու խըզմէթլէրի իճրա էտէնլէրին գալպինէ պագար, վէ անա կէօրէ հիւքմ էտէր:

Պիրի ասքէր, պաչգա պիրի մէլիք հա գօմանտան. պիրի վաիզ հա մուալլիւմ, պաչգա պիրի տօքթօր, ալօգաթ. պիրի էյթամիւնէ միւտիւրիւ հախօտ միսիօնէր, պաչգա պիրի չամաչըրճը, հա ամէլէ ֆարգ էթմէզ, հէր քէս մէլէքիւթ Ուլլահտա քէնտինէ տիւչէն իշի սատագաթլա իճրա էյլէյիպ՝ ճինսի պէշէրէ

Ալլահըն քէնտինէ վերտիյի թալանթա կէօրէ խրդմէթ էյլէտիյի հալտէ, իշինին նէվի հէր նէ օլտա, օ Ալլահա մագպուլ վէ անըն ինտինտէ ֆարդ հօգ տըր:

Պիրի ասքէր, դարա դօլտա պէքլէր. պաշգա պիրի հարպ մէյտանընտա քէնտինի թօփ կիւլլէլէրինէ վէ գուրչունա գարչը դօր. սիւրի խասթախանէտէ մէճ-րուն ասքէրլէրին հարալարընը սարար, օլ պիրի տիւշ-մէն մէվգիլէրինէ հիւճմ էտէրէք հայաթ վէ մէմաթ իլէ օլրաչըր:

Պիրի զէնճիրպէնտ մահպէստէ վազ էտէր, պաշգա պիրի անը գուրթարմագ իշին հայաթընը թէհլիքէյէ գօր: Պիրի մինպէրտէ, օլ պիրի չամաչըր դապընըն պաշնտա. պիրի մէքթէպտէ մասսըր պաշընտա. պաշ-գա պիրի քէօչէր քիւթիւկիւ պաշընտա Ալլահը թա-ղիդ էտէպիլիր: Պիրի գուվլէթլի քէլամը իլէ չօգ ճանլարըն խէլաօընա վասըթա օլապիլիր. օլ պիրի տուա էտէրէք ճինսի պէշէրէ խրդմէթ էտէպիլիր: Պիրի միւթէպէսիմ սիմասը իլէ միւնքէսիր դապլլէրէ ճէսարէթ, վէ մէյուս օլանլարա իւմիւտ պախշ էտէ-պիլիր, պիր պաշգասը հայաթընտան իւմիւտիւնիւ քէսիշ, ճէսարէթտէն տիւշմիւշ ֆէրուլէրէ մուհապ-պէթ էլլէրինի ուղատարագ ճէսարէթ վէ հայաթ վէ-րէպիլիր:

Պա'գ չու մինպէրտէ թուրուշմուշ գալպ իլէ էօ-լիւմսիւզ ճանլարա հագիգաթը թէպլիլ էտէն ճէսուր վա'իդէ. պա'գ չու հագգսըղ տիւնհատա հագիգաթը մէյտանա չըգարմաղա չալըշան հագիգաթ փէրվէր ա-վօգաթա. պա'գ ֆէտաքեար պիր բուն իլէ սարի խաս-թալըզլար իշինէ կիրիպ խասթալարա ճան ու կէօ-նիւտէն խրդմէթ էտէն չու խրիսթիյան աօքթօրա:

պազ կիճէ կէւնտիւզ բահաթընը հիսապ էթմէյէրէք Բրիստոսըն սապըր վէ մուհապլէթիլլէ խասթալարըն պաշընտա տուրուպ՝ նազիք էլլէրիյլէ անլէրէ խրդ-մէթ էտէն վէ միւթէպէսիւմ սիմասըլա անլէրէ ճէ-սարէթ էտէն չու ֆէտաքեար խասթա պազըրյա:

Պագ ֆասիտ տիւնհայա փաք վէ նէֆսինքեար էվլատ թագտիմ էթմէք իշին ֆէտա օլունան չու վալիտիյէ: Պագ ֆամիլեա էօմրիւնիւն սաատէթինտէն վազ կէշիպ փութիւթէսթ տիւնհասընտա ինճիլին նէշ-րի իշին սարֆ օլունան չու պաքիրէ գըղա:

Պագ էլինտէ սիլան կէճէ կիւնտիւզ ուղուսըղ դալա-րագ գաւտուրպան չէթէ կերունինին էլինէ տիւշմէմէք իշին, ըրդ ու նամուսունըն չօնուզ վէ ֆամիլեասը-նըն վէ դավմընըն միւտաֆասսը իշին կէօքսիւնիւ գուրչունա աչարագ մէթէրիս էօնինտէ պէքլէյէն չու ճիվանա: Պագ խալվէթ օտասընտա կէճէ կիւնտիւզ կէօզ հաշը տէօքիւպ տուատա Ալլահ իլէ կիւրէշէրէք ախիթսֆէլլէրին մէշվէրէթինի իպթալէտէն չու դա-տընա: Տաւա վասըթասըլա նէ դատար ֆիթունաթլար չալընմըլ վէ նէ պէօյիւք գուվլէթլէր մաղլուպ էտիւ-միւ: «Մօվսէս էլինի դալտըրտըգճա Իսրայէլ դալէպէ էտէր իտի:»

Իշթէ մուհարէպէտէ խրդմէթ էտէն իւշ թաղըմ քիմ-սէլէր Ամաղէկ իլէ մուհարէպէ էտէն Իսրայէլ ասքէր-լէրի, էլինի հօգարըր դալտըրան Մօվսէս. վէ Մօվսէ-սին էլլէրինի հօգարտա թուրմաղա եարտըմ էտէն Ահարօն իլէ Ովր. իւշ ֆարգըր խրդմէթլէր լաքին բուն աշնի. դալպ պիր, մագսէտ պիր, Ալլահ իշուն մուհա-րէպէ:

Մունիւմ օլան խրդմէթին արգասընտա օլան բուն

տըր: նէ՞ ֆախտէսի վար պիր վախճին մէնպէրտէ պէ-
լաղաթլէ վազ էթմէսինին. էյէր բուհընտա ճանյարա
տողրու մուհապպէթ եօզ իսէ. նէ՞ ֆախտէսի վար պիր
զէնկինին խայրխահ մազսէտլէրէ ազչէ տէօքմէսինին,
էյէր բուհը խայրխահ տէյիլ իսէ. նէ՞ ֆախտէսի վար
պիր ասքէրին տիւշմէնէ գարչը չըզմասընըն՝ գալլինտէ
վաթանընա հազիզի մուհապպէթ եօզ իսէ: Պօղոս Րէսու-
լիէք տողրու սէօյլէտի, «մուհապպէթ օլմատըզճա,
հէր չէյ հիչ, պօշ, վէ ֆախտէսիդ»։ Մուհիմմ սիւալ
պու տըր. խըզմէթինտէ Ալլահա վէ ատէմլէրէ գալ-
պիյին մէվզիի վէ հալի նէ՞ տիր:

Պիզէ վէրիւն ինայէթէ կէօրէ տիւրլիւ տիւրլիւ
մէվիսպէլէրիմիզ օլմաղլէ, Ալլահն հէր քէսէ: Թէվզի
էթտիյի իմանըն մըզտարընա կէօրէ օլտուն:

Շէմմասլըզ իսէ, չէմմասլըզտա, մուալլիմ իսէ
թալիմտէ, նասիհաթ վէրէն իսէ նասիհաթտա օլտուն,
թէվզի էտէն իսէ սատէլիքլէ, բիյասէթ էտէն զայրէթ-
լէ վէ մէրհամէթ էտէն ճանա ու կէօնիւլտէն էթսին:
Մուհապպէթ բիյասլըզ օլտուն Րօմ. 12. 6—9:

3.—Պու ճիվանըն էօմրիւնտէն էօյրէնէճէյիմիզ
իւչիւնճիւ հազիզաթ պու տըր: Խըզմէք իթինսէ՝ քինսի
քինսիքնէ, վէ իթին միւսթիւլաքընա պագմա,

Պու ճիվան քէնտի քէնտինէ վի իչէ պագսա խի
գօրգուպ՝ պու մուհիմմ խըզմէթի եափամայաճագ ի-
տի: «Պէն թէճրիւպէսիզ պիր կէնճ իմ, պէն զաիֆիմ,
պէօյլէ թէհիլքէլի վէ միւշքիւլ պիր իչի եափամամ»
տէյէպլլիր խի:

Լաքին օ քէնտի քէնտինէ պագմայարագ գօրգու-
սուզճա պու իչէ աթըլտը վէ մուվաֆֆագ օլտու. հիչ
պիր քիմսէ պէն չօճուզ իմ, պէն կէնճ իմ, պէն թէճ-

բիւպէսիզիմ, պէն փէլթէյիմ, պէն զաիֆ իմ. պէն
ճահիլիմ տէյէրէք՝ Ալլահն քէնտինէ կէօսթէրտիյի իչ-
տէն վէ խըզմէթտէն կէրի տուրմասըն: Քէնտի
տինէ վէ իչէ պագմա, էլլէրինի կէվչէտիր:

Պետրոս տէնիզէ աթըլտըզընտա քէնտի քէնտինէ
վէ տալղալարա պագտը վէ պաթմաղա պաչլատը:

Իլէրիյէ, եօգարրյա, Ալլահա նաղար էթմէք լազըմ
տըր. «կէօզլէրիմի տաղլարա տողրու գալտըրաճաղըմ»:

Մովսէս Ալլահա՝ պէն քիմ իմ քի Փառաւոնա կի-
տիպ, պէնի Իսրայելի Մըսըրտան չըգարայըմ՝ տէյէ-
յիմ: Աման Շա Րապպ, պէն քէլամ սահիպի տէյի-
լիմ. անճագ քէլամը վէ լիսանը աղըր պիր ատէմ իմ
տէտի: Րապպ տախի անա տէտիքի, պէն մութլագա
սէնին իլէ օլուրու . . . : Ատէմէ աղըզ վէրէն պէն
Րապպ տէյիլ՝ միյիմ: Շիմտի կիթ. պէն աղըրն իլէ
օլուպ՝ նէ սէօյլէյէճէյինի սանա թալիմ էտէճէյիմ:

Եսայի, «Վա՛յ պանա, պէն նափաք տուտագլը
առէմ իմ: Սէրաֆիմտէն պիրի պիր գօր տուտագ-
լարընա տօղուստուրու:

Րապպ տէտի. «Քիմի՞ կէօնտէրէյիմ, Եսայի, «Իշթէ
պէն . . . պէնի կէօնտէր . . . Րապպ՝ կի՛թ, պու
գալմա սէօյլէ» տէտի:

Օ զէման Երեմիա «Ա՛հ եա Րապպ Ենուլա. իշթէ
սէօյլէմէյի պիւլմէմ, զիրա պիր չօճուզ իմ տէտի:
Լաքին Րապպ տէտի, «Պէն չօճուզ իմ տէմէ, զիրա
սէնի հէր քիմէ կէօնտէրի իսէմ կիտէճէքսին. վէ
սանա նէ էմը էտէր իսէմ. սէօյլէյէճէքսին. անլէրին
երւզլէրինտէն գօրգմա»։ Պօղոս Շա՝ Րապպ. պէն սա-
նա իման էտէնլէրի հապս էտիպ Սինադողլարտա տէօյ-

մէքտէ օլտուղըմը վէ եինէ շէհիտին Ստեփաննոսըն
գաթլինէ ըրզա վէրտիյիմի էյի պիլիբլէր» տէտի:
Բապզ կիթ... պէն սէնի թաիֆէլէրէ իրաւ էտէճէ-
յիմ տէտի:

Պէնի գուվվէթլէնտիբէն Բապզըմըզ Յիսուս Գրիստո-
սա միւթէշէքքիւրիմ. չիւնքի մուգատտէմա քիւֆր
էտիճի վէ թէատտի էտիճի. վէ շէթմ էտիճի իքէն. պէ-
նի սատըզ սայըպ խըթմէթէ թալին էյլէտի»: էյ Պի-
րատէրլէր, տալէթիւնիզէ պագընըզ թէն հասէպիւնճէ
չօգ հիքմէթլիլէր. չօգ գուվվէթլիլէր, չօգ սաըլգատէլէր
տալէթ օլունմատը: Լաքին Ալլահ հիքմէթ սահիպ-
լէրինի խէճիլ էթմէք իշիւն, տիւնեանըն սէֆիհ շէյ-
լէրինի ինթիխապ էյլէտի, վէ Ալլահ գուվվէթլի
շէյլէրի խէճիլ էթմէք իշիւն. տիւնեանըն զաիֆ շէյ-
լէրինի ինթիխապ էյլէտի վէ Ալլահ մէվճուտ օլան
շէյլէրի իպթալ էթմէք իշիւն, տիւնեանըն էտնա շէյ-
լէրինի վէ թահգիւր օլունան վէ հիշ հիւքմիինտէ օլան
շէյլէրի ինթիխապ էյլէտի՝ քի Ալլահըն հուգուրըն-
տա հիշ պիր պէշէր իֆթիխաը էթմէյէ: 1, Կորթ. 1.
25—29: Պանա գուվվէթ վէրէն իլէ հէր շէյէ միւգ-
թէտիրիմ: Փիլ, 4 13:

4. — Պու ճիվանըն էօմրիւնտէ էօյրէնճէյիմիզ տէօր-
տիւնճիւ հագիգաթ պու աըր: Խըզմէքիմ ցէքիմէքիմ
պագմա, խըզմէք Գուրսաքը սիւսիւլիւնիսէ սէրհալ Եափ,
վի ցէքիմէքիմ Ալլահա պրազ:

Սէն նէթիճէսինի տէրհալ կէօրէմէգսին, պէլքի
հիշ կէօրէմէգսին, լաքին Ալլահ պիլիբ վէ կէօրիւր:
Պու ճիվան Պօղոս հագընտա պու գարաըր անլատըզը
կիպի պիր տագիգէ տուրմատըր, օյալանմատըր, պաշգա
վաղթա թէէխիւր էթմէտի. տէրհալ Պօղոսըն մահպուս

օլտուղու գալայա սէյիրթտի, վէ մէսէլէյի Պօղոսա,
վէ անտէն պին պաշըյա խապէր վէրտի: Պու ճիվան
գօրգուպ թէէխիւր էթմէ իտի, պու կիւն տիւշիւնիւպ
հարըն խապէր վէրէյիմ, պաշգալարա սիւալ էտէյիմ,
պու իշտէն պիր ֆաիտէ չըգմազ, հայաթըմը թէհի-
քէյէ գօյարազ Պօղոսը գուրթարմազ միւմքին օլա-
ճա՞գ մը, պու գարաըր վէրիլմիշ լաքին հափամազլար,
Պօղոսը պինպաշը պըրագմազ. պու նէվ խիւլիալար
իլէ քէնտի քէնտինի իլգամ էտիպ վաղիֆէսինտէ սա-
տագաթ իպրազ էթմէյէրէք, օլ կիւն խապէր վէրմէ-
սէ իտի. օլ կիճէ պօղոս փարչա փարչա էտիլէճէք իտի:
Յիլվազը պու ճիվան Պօղոսըն հէմշիրէ գատէսի իտի,
լաքին ֆարզ էթմէզ: Պու ճիվան գարաըր անլատըզը
կիպի հիշ պիր շէյ հիստպ էթմէյիպ տէրուհի սէտայա
տէրհալ իթաաթ էտէրէք, վաղիֆէսինտէ սատագաթ
իպրազ էյլէտի, վէ նէ՛ պէօյիւք նէթիճէլէր մէյտանա
կէլտի:

Վաղթընտա պիր խապէր... խէրհալ իթա'աթ. պիր
Պօղոս խէլաւ օլտու, լաքին նէթիճէ... նէ աղիմ...
վաթանա վէ տիւնեայա նէ պէօյիւք խըզմէթլէր թագ-
տիմ օլունտը. քի անլէրի էվվէլճէ պէյան էյլէտիք:
Յիլվազը պու կէնճ նէթիճէլէրի պիլէրէք հափամաթը,
լաքին Ալլահ պու ճիվանըն պու խըզմէթիւնի պիլիբ
իտի. Պօղոս տախի պիլտի. վէ պու կիւն խրիսթիոն
տիւնեասը անըն խըզմէթիւնին նէթիճէլէրինի կէօնէ-
նիյօր:

Պիզիմ վաղիֆէմիզ նէթիճէյէ պագմայարազ խըզ-
մէթ ֆուրաաթընը գուլանմազ վէ տէրհալ իթաաթ
էթմէք տիւր. պու նը հափամազըզըմ հախօտ չիմտի հափ-
մազըզըմլա նէ՛ օլուր. նէթիճէ նէ օլապիլիբ տէմէ,

եափ. տէրհալ եափ. պէօյիւք նէթիճէլէր մէյտանա կէ-
լէպիլիւր. Պիր ասքէրին գարագօլտա պիր սաաթ ուշանդ
տոււրարագ պէքլէմէսի պիւթիւն վաթանը գուրթարա-
պիլիւր. պիր տագիգէ սւյուղլամա վաթանը էլտէն վէրէ-
պիլիւր. Վագթընտա պիր խապէր պիր օրտույը գուր-
թարապիլիւր. անը էհմալ էթմէք պիր միլլէթին պախ-
թընը թէրս չէվլիւրէպիլիւր. Թումմ վագթընտա պիր քէ-
լամ պէօյիւք պիր ինգիլապըն պաշլանկընը օլապի-
պիլիւր. Նէ՞ տիր փրօթէսթանլըգ. պու հարէքէթ նա-
ւըլ պաշլատը. մանասթըր քէօչէսինտէ ինշիվայա չէ-
քիլմիշ պիր րահիպին Գէլամը միւթալաա էտէրէք.
հիչ պիր չէյի վէ նէթիճէյի հիսապ էթմէյէրէք տէրու-
նի սէտայա տէրհալ իթաաթը՝ անըն գալպիլնտէ ազիմ
պիր թէպէտուիւ մէյտանա կէթիրտի. վէ մէղհէպի
պէօյիւք պիր ինգիլապըն էսսը օլտու. Մարթին Լը-
տէր պու տէրուհի սէտայա՝ պէօյլէ պիր նէթիճէ օ-
լաճըղընը պիւրէրէք իթաաթ էթմէտի. 0 նէթիճէյի
Ալլահա պըրագար.

Ճօն Ուէսլի ինկիլթերատա քիլիսա հայաթընը եէ-
նիլէտի. Րօպերթ Մորիսին Չինէ կիթմէքլիք իչիւն
տէրուհի սէտայա իթաաթ էյլէտի. չօղար անա գար-
չը կէլտիլէր. լաքին օ հալընըղ օլարագ կիթտի. օ էմէ-
յինին նէթիճէսինի կէօրմէտի. լաքին սօնրա Չինտէ
նէ՞ պօլ մահսուլ մէյտանա կէլտի.

Ասըը հազըրըն միսիօնէրլիք իշի՝ պիր ատի գօն-
տուրաճընըն Հինտիսթանա կիթմէսիյլէ պաշլատը.
հանընտա անճագ օն իւչ թալէր վար իտի. հէր քէս
անը իսթիհգա էյլէտի. լաքին օ իման իլէ իշլէտի.

Պու կիւն պինլէրճէ միսիօնէրլէր տիւնեանըն հէր
թարաֆընտա ինճիլի թէպչիւր էթմէքտէ տիրլէր.

Վագթընտա պիր տուա, պիր պէօյիւք ինթիպահըն
պաշլանկընը օլապիլիւր. վագթընտա պիր իթաաթ,
իգրար եա չէհատէթ պիր րուհանի հարէքէթ մէյտանա
կէթիրէպիլիւր. Սըրասընտա պիր թէպէսսիւմ, մէյուս
պիր գալպի մէսուտ էտէպիլիւր. Պիր իշթիրագ՝ մաղ-
տուր պիր Ֆամիլիայը իհեա էտէպիլիւր.

Թամմ վագթընտա մէթրուք պիր կէնճէ եարաըմ
անըն միւթագպէլինի գուրթարապիլիւր. Չօղար խըզ-
մէթ վէ էմէքլէրինին նէթիճէլէրին կէօրմէղլէր. ֆա-
գաթ 0՝ Ալլահ պիլիւր. վէ 0 միւքեաֆաթընը վէրէճէք
տիր. ինթիմալէն առէմլէր խըզմէթինի թագտիր էթ-
մէղլէր. կէօսթէրտիյին սատագաթա տիվանէլիք՝ ֆէ-
տաիճան էտէրճէսինէ ճիհսի պէչէրէ օլան խըզմէթինէ՝
սէֆահէթ տէրլէր. վաթանա օլան խըզմէթինի
եանլըլ թէլազգի էտիպ սանա խաին ինվանընը վէրիւ-
լէր. լաքին սէն մէյուս օլմա. գօրգմա. ճէսարէթտէն
տիւշմէ. վագիֆէնէ սատըղ օլ. տիւնեա պիլմէսին
Ալլահ պիլիւր. Յիսուս կէնճլիյինին 3 յը սէնէ միւտտէ-
թինի վաթանընա ֆէտաիճան էթմէք տէրէճէսինտէ
խըզմէթ էտէրէք կէչիւրտի. զիյարէթլէրինին վագթը-
նը պիլմէտիլլէրի իչիւն աղլատը. վէ Փէտէրէ րիճա
էյլէտի քի անլէրէ ալֆ էյլէսին. Գէնտինինքինէ
կէլտի. վէ քէնտինինքիլէր անը գապուլ էթմէտիլէր
վաթան խաինի հալընտա սիեասի պիր ճիւրմ իլէ անը
էլէ վէրտիլէր. միւճրիմ հալընտա սալպ օլուհաը. 0
Փէտէրինէ իթաաթ էյլէտի վէ անըն վէրտիյի իշի իթ-
մամ էյլէտի.

Պու կիւն տիւնեա միւճրիմ հալընտա սալպ օլուհան
Յիսուսըն խաչընտան նէպան էտէն պէրէքէթլէրի կէօ-
նէնմէքտէ տիր.

Մասնակ օլան Յիսուսը, Ալլահ հէմ Րապպ վէ հէմ Մէսիհ գըլմը տըր, վէ պիր կիւն ճէլալ իլէ կէլէճէք, վէ մէլէքիւթիւն թախթընտա օթուրաճագ . . . վէ տիւնեայը հիւքմ էտէճէք տիր. էլ նիհայէ պիւթիւն տիւնեա անը պիլէճէք վէ պիւթիւն միլլէթիէր վէ միլիքլէր թաճլարընը անըն ալաղընա կէթիրիպ՝ անա արզը ուպուտիյէթ էտէճէքլէր:

Շայիրտլէր խաչտա օլան Յիսուսա պաղտըղլարընտա մէյուս օլուպ գաչտըլար, մուհապպէթինտէն նաշի հիւքիւմէթ գոնաղընա գատար անը թաքիպ էտէն Պետրոս գօրդուսընտան անը ինքեար էյլէտի:

Նէթիճէ եօգ, փէրտէ գափալը արգասը կէօրիւնմէյօր: Լաքին Յիսուս գըյամըլա, փէրտէյի գալտըրտը. վէ նէթիճէ կէօրիւնմէյէ պաշլատը:

Արիմաթիալը Յովսէփ Յիսուսը կիզլիճէ պաղչէտէ օլան մէղարա տէֆն էյլէտի. պու կիւն միլիօնլարճա քիմսէլէր հէր թարաֆտան օլ մուգատտէս մէղարը զիյարէթ իչիւն գօշույօրլար:

Պիր վազըթ Րօմալը վալի Պիղատոս, Յիսուսը զէվգլէնէրէք սէն մէլի՞քմիսին տէյիւ անընլա էյլէնիյօր իտի, պու կիւն պիւթիւն տիւնեա պու մէլիյին մէպտէլէրինէ հիւրմէթ էթմէյէ մէճպուր օլույօր:

5. — Պու կէնճին էօմրինտէն էօյրէնէճէլիմիլ պէշինճի հադիգաթ. խըզմէք Ֆուրսաքը սեմի պուլմագ իսէ, սեմ խըզմէք Ֆաւրսաքընը պուլ:

Իսթիմալէն պու կէնճ լասթ կէլէ պու փլանը անլամմատը, օ Պօղոսը գուրթարմագ իչիւն տաիմա ֆուրսաթ արայօր իտի. ֆարգլը քիմսէլէր իլէ ալագայա կիրէրէք Պօղոս հազգընտա օլան էֆքեար վէ գարարլարը անլամագա շալըշըր լտի:

Չօգ տէֆա պիզ էվիմիգտէ օթուրաթագ խըզմէթ ֆուրսաթլարը արարըզ. խըզմէթ ֆուրսաթլարընը ալաղմըղա կէլմէսինի արզու էտէրիլ. խայըր, սէնն կիթ վէ խըզմէթ ֆուրսաթլարը պուլ: Պու կիւն սէնն խանէն, շէհրին, վաթանըն, տիւնեա խըզմէթ ֆուրսաթլարըյլէ տօլու տըր, անճագ դալզ, չըզ վէ պագ: Կիթ չարշույա, կիթ խանէլէրէ, կիթ խասթախանէլէրէ, կիթ էյթամխանէ վէ մէլճախանէլէրէ. կիթ մէյխանէ վէ գահվէխանէլէրէ նէ գատար խըզմէթ ֆուրսաթլարը վար տըր:

Քիմ պիլիւր պէլքի էն եազըն գօնշուս. պէլքի ֆամիլէայըն պիր աղասը խըտմէթինէ միւհթաճ տըր: Լաքին կէօզլէրին թութուլմը օլտուղընտան՝ կէօրմէյօրսուսն եախօտ կէօրմէք իսթէմէյօրսըն:

Պիրի ալլայօր, կէօզ եաշըսընը սիլմէք լազըմ. պաշգա պիրի աճ՝ տօյուրմագ լազըմ. պիրի չըփլաք, կէյտիրմէք լազըմ. պաշգա պիրի սուսըզ, պիր քեասէ սօվուզ սու վէրմէք լազըմ. պիրի մէյուս, իւմիւտ վէրմէք լազըմ. պաշգա պիրի տէրտլի, թէսէլլի էթմէք լազըմ. պիրի խասթա զիյարէթ էթմէք լազըմ. պաշգա պիրի սէվկիլիւսիւնիւ դայպ էթմիշ, տէրտ տաշ օլմագ լազըմ. պիրի եօլունու շաշըմըն, եօլ կէօսթէրմէք լազըմ. պաշգա պիրի զէլալէթէ տիւշմիւշ հադիգաթա իրշատ էթմէք լազըմ. պիրի մէյսօր, հագիզի քէյֆ մէնպաընը կէօսթէրմէք լազըմ. պաշգա պիրի իմանսըզ, իման մատտէսինէ գըլաղուղլամագ լազըմ. պաշգա պիրի կիւնահքեար վէ քէօթրիւմ, Յիսուսա կէօթիւրմէք լազըմ. պիրինին ֆիքրի չիւպհէլէր իլէ տօլու, իգնա էթմէք լազըմ:

Տիւնեա պու կիպի խըզմէթէ միւհթաճ, մէճրուհ,

Եւ ի քէնարընս աթըլմը թիմաէլէր իլէ տօլու տըր։
Սամարիալըլար լազըմ քի պուլունտըղլարը եէրէ կէլ-
սին, սնէլրի կէօրլւպ՝ Կարալարընը աարսըն, վէ կէօ-
թիւրիւպ մուզայէթ օլտուն։ Կիթ սէնտէ պէօլլէ Կափ։

«0 զէման մէլիք սաղընտա օլանլարա խիթապէն
«Կէլինիզ է՛յ փէտէրիմին միւպարէքլէրի, տիւննանըն
թէէսիսիստէն պէրու սիզին իչիւն հաղըրլանմը Մէլի-
փիւքիւ միւսսա ալընը։ Զիրա աճըզտըմ, պանա թա-
ամ վէրտինիզ, սուսատըմ, պանա սու վէրտինիզ,
ղարիպ իտիմ, պէնի էվէ գապուլ էթտինիզ. չըփլաք
իտիմ, պէնի կիյտիրտինիզ. խասթա օլտում պէնի
զիյարէթ էթտինիզ. հապստա իտիմ Կանըմա կէլտի-
նիզ։ Մատէմ քի պու էն էտնա դարընտաչլարըմըն
պիրինէ իթտինիզ՝ պանա էթմիչ օլտունուզ տէյէ-
ճէք տիր։

0 զէման սօլունտա օլանլարա տախի է՛յ մէլուն-
լար, շէյթան իլէ անըն մէլէքլէրինէ հաղըրլանմը
Շօլ Կպէսի աքէէ հուզուրմսան կիսիմիզ։ Զիրա
աճըզտըմ պանա թաամ վէրմէտինիզ. սուսատըմ պանա
սու վէրմէտինիզ. զարիպ իտիմ, պէնի էվէ գապուլ էթ-
մէտինիզ. խասթա վէ հապստա իտիմ պէնի զիյարէթ
էթմէտինիզ... մատէմ քի պու էն էտնալարըն պի-
րինէ էթմէտինիզ պանա տախի էթմէմիչ օլտունըզ
տէյէճէք տիր։ Մատթ. 25, 34, 36, 40, 41, 43, 45։

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0594590

